НАСТАВНО-НАУЧНОМ ВЕЋУ

УНИВЕРЗИТЕТА У БЕОГРАДУ – ПРАВНОГ ФАКУЛТЕТА

Одлуком Наставно-научног већа Универзитета у Београду – Правног факултета, која је донета на седници одржаној 28. септембра 2026. године, одређени смо за чланове Комисије за преглед и оцену докторске дисертације кандидата Марка Андруна под насловом: **„Демократска и цивилна контрола војске у Републици Србији и изабраним европским државама“**. Након што смо прегледали и извршили оцену достављене докторске дисертације, задовољство нам је да Наставно-научном већу Универзитета у Београду – Правног факултета поднесемо следећи

ИЗВЕШТАЈ
О ЗАВРШЕНОЈ ДОКТОРСКОЈ ДИСЕРТАЦИЈИ

I Основни подаци о кандидату и дисертацији

а) Подаци о кандидату

Марко Андрун је рођен 15. јануара 1993. године у Пожаревцу. Године 2008. завршио је Основну школу „Доситеј Обрадовић“ као носилац дипломе „Вук Караџић“, а 2012. године и Пожаревачку гимназију (природно-математички смер) са одличним успехом.

На Правни факултет Универзитета у Београду се уписао 2012. године, а на њему је дипломирао 24. јуна 2016. године, са просечном оценом 9,80. Награђиван је Светосавском наградом Правног факултета за постигнут успех у школској 2012/2013, 2013/2014, 2014/2015 и 2015/2016. години. Током основних академских студија био је стипендиста Министарства просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије (2013-2015) и Фонда за младе таленте Министарства омладине и спорта Републике Србије (2015-2016), а стекао је и *FCE Cambridge Certificate* о познавању енглеског језика (Б2 ниво) у оквиру представништва Британског савета у Београду. Учествовао је на такмичењу у беседништву студената Правног факултета Универзитета у Београду 2013. године.

На мастер академске студије Правног факултета Универзитета у Београду уписао се 2016. године, а завршио их је 2017. године са просечном оценом 9,75 одбранивши мастер рад на тему: „Имунитет неодговорности народних посланика у Републици Србији“, пред Комисијом у саставу: проф. др Владан Петров и проф. др Танасије Маринковић. Током мастер академских студија био је стипендиста Фонда за младе таленте Министарства омладине и спорта Републике Србије (2016-2017). Докторске академске студије на Правном факултету Универзитета у Београду уписао је 2017. године на Уставноправном смеру. До сада је положио Методе научноистраживачког рада и вештина са оценом 8 одбранивши преддокторски рад на тему: „Уставна жалба – теоријски и упоредни приступ“, пред Комисијом у саставу: проф. др

Саша Бован и проф. др Владан Петров, као и Први део усменог докторског испита (Уставно право – оцена 10; Људска права – оцена 10 и Политички систем – оцена 10) пред Комисијом у саставу: проф. др Владан Петров, проф. др Оливера Вучић и проф. др Јовица Тркуља, односно Други део усменог докторског испита (Парламентарно право – оцена 9 и Право локалне самоуправе – оцена 9) пред Комисијом у саставу: проф. др Владан Петров и проф. др Марко Станковић. До сада је током трајања докторских академских студија објавио следеће научне радове из области уставног права:

- Положај војске у важећем правном поретку Републике Србије, у: Војно дело, бр. 3, 2026, стр. 33-50.

- Правни и политички положај народних посланика у Републици Србији, у: Национални – научни часопис „Записи – Годишњак Историјског архива Пожаревац“, бр. 14, 2025, стр. 160-167.

- Распуштање парламента према Уставу Републике Србије од 2006. године – нека отворена питања, у: „Архив за правне и друштвене науке“, бр. 3, 2023, стр. 109-132.

- Уставни суд као индикатор правне контроле политике – правни или политички орган?“ у: Часопис „НБП – Журнал за криминалистику и право“, Криминалистичко-полицијска академија Београд, бр. 2, 2018, стр. 183-198.

- Развој парламентарног имунитета неодговорности кроз историју српске уставности, у: Национални – научни часопис „Записи – Годишњак Историјског архива Пожаревац“, бр. 6, 2017, стр. 73-79.

На крају друге године докторских академских студија одбранио је 28. октобра 2024. године пројекат докторске дисертације под насловом: „Демократска и цивилна контрола војске у Републици Србији и изабраним европским државама“, пред Комисијом у саставу: проф. др Владан Петров, проф. др Танасије Маринковић и проф. др Срђан Благојевић.

Након завршених основних академских студија Марко Андрун је радио као адвокатски приправник – волонтер најпре у „Адвокатском ортачком друштву Живковић – Самарџић“ у Београду, у периоду од 1. октобра 2016. године до 15. новембра 2017. године, а потом и у „Адвокатској канцеларији Ивановић – Радосављевић“ у Београду, у периоду од 16. новембра 2017. године до 1. октобра 2019. године. Правосудни испит положио је 30. септембра 2019. године, а адвокатски испит пред Адвокатском комором Србије положио је 22. новембра 2019. године, након чега је радио као адвокат у Заједничкој адвокатској канцеларији „Алексић са сарадницима“ у Београду у периоду од 1. децембра 2019. године до 15. децембра 2020. године у грађанском одељењу, током ког периода је заступајући различита физичка и правна лица на око 950 рочишта стекао велико практично искуство у парничним и другим поступцима пред судовима и другим државним органима Републике Србије.

Марко Андрун је решењем министра одбране засновао радни однос на неодређено време на Војној академији Универзитета одбране Министарства одбране Републике Србије, где је од 16. децембра 2020. године до 31. августа 2024. године радио као дипломирани

правник. У периоду од новембра 2021. године до новембра 2023. године Андрун је био судија поротник Војног дисциплинског суда Министарства одбране, а био је и руководилац радног тима за правне послове на Војној академији Универзитета одбране Министарства одбране од фебруара 2023. године до августа 2024. године. Дана 1. септембра 2024. године Марко Андрун је ступио на дужност Генералног секретара Универзитета одбране Министарства одбране, а од 1. марта 2025. године је уједно и судија поротник Вишег војног дисциплинског суда Министарства одбране.

У временском периоду од 29. марта 2023. године до 29. марта 2026. године био је у сарадничком звању асистента за ужу научну област: Право одбране, на Катедри друштвених наука Департмана друштвено-хуманистичких наука Деканата Војне академије Универзитета одбране Министарства одбране. Од 30. марта 2026. године поново је изабран у звање асистента на још три године. Држи предавања на Курсу слушалаца за резервне официре Министарства одбране из области права одбране почев од септембра 2023. године. Члан је Издавачких савета Војносанитетског прегледа - часописа Медицинског факултета Војномедицинске академије Универзитета одбране Министарства одбране и Војног дела - часописа Института за стратегијска истраживања Универзитета одбране Министарства одбране, почев од јула 2024. године.

Похвалницом министра одбране од 10. маја 2023. године, Марко Андрун је награђен за остварене резултате у раду у Министарству одбране. Такође, током 2025. године за остварене резултате у раду у Министарству одбране награђен је похвалницом ректора Универзитета одбране. Говори енглески језик, а служи се италијанским и шпанским језиком.

б) Основни подаци о дисертацији

Докторска дисертација Марка Андруна „Демократска и цивилна контрола војске у Републици Србији и изабраним европским државама“ садржи 212 страница основног текста и обликована је у свему у складу са важећим Упутством о облику и садржају докторске дисертације која се брани на Универзитету у Београду од 2019. године (формат А4, маргине 20 mm, проред подешен на 1 ред, фонт *Times New Roman*, величина писма основног текста 12 типографских тачака).

У складу са Правилником о поступку провере оригиналности докторских дисертација које се бране на Универзитету у Београду од 20. јуна 2018. године, Универзитетска библиотека „Светозар Марковић” проверила је оригиналност докторске дисертације коришћењем софтвера *iThenticate*. Индекс сличности износи 21%, а утврђене појединачне сличности са другим објављеним текстовима износе у једном случају 2%, у два случаја 1% и у свим осталим случајевима мање од 1%. Ментор проф. др Владан Петров је, на основу увида у извештај, дао позитивну оцену докторске дисертације, утврдивши да је наведени индекс сличности последица цитирања, библиографских података, упућивања на правне прописе, коришћења општих места и података и библиографских података о коришћеној литератури, што је у складу са чланом 9. Правилника.

Дисертација садржи насловну страну на српском и енглеском језику, страну са изјавама захвалности, страну са подацима о ментору и члановима комисије на српском језику, страну са подацима о докторској дисертацији на српском и енглеском језику, две стране садржаја, основни текст подељен на увод, четири дела и закључна разматрања, 25 страна са списком коришћене литературе, биографију на страну и по, изјаву о ауторству, изјаву о истоветности штампане и електронске верзије докторског рада и изјаву о коришћењу (укупно четири стране). Истраживачку грађу која је коришћена при изради докторске дисертације чине монографије, уџбеници, зборници радова, чланци, прописи, судска пракса, интернет и други извори (**укупно 412** библиографских јединица).

Докторска дисертација је подељена на следеће целине:

1. Увод,

2. Цивилно-војни односи и демократска и цивилна контрола војске у друштвеним и конституционалним оквирима,

3. Демократска и цивилна контрола војске у референтним европским уставним државама,

4. Историјски развој демократске и цивилне контроле војске у српским и југословенским државама,

5. Цивилно-војни односи и правни положај војске у уставном систему Републике Србије,

6.Закључна разматрања,

7. Списак литературе.

II Предмет и циљ дисертације

Предмет докторске дисертације кандидата Марка Андруна „Демократска и цивилна контрола војске у Републици Србији и изабраним европским државама“ прецизно је дефинисан, теоријски утемељен и методолошки разграничен. Кандидат истражује сва она питања која се тичу механизама функционисања демократске и цивилне контроле војске у нормативном оквиру Републике Србије као држави републиканског облика владавине, што представља основни предмет анализе у овој докторској дисертацији. Ова разматрања и закључци значајни су зарад побољшања постојећих, увек осетљивих, цивилно-војних односа, али и унапређења нормативних решења у циљу обезбеђивања практичне примене принципа немешања војске у политику и политике у војску. Поред Републике Србије, кандидат је одабрао још неколико европских република и монархија како би, посматрајући адекватан број држава, утврдио да ли постоје одређене правилности и законитости у односу облика владавине у држави и механизама остваривања демократске и цивилне контроле војске од стране највиших државних органа.

Предмет ове докторске дисертације просторно је ограничен на Републику Србију и референтне европске државе које представљају репрезентативне примере функционисања демократске и цивилне контроле војске у републикама, са једне стране, и монархијама, са друге стране, што значи да у дисертацији нису разматрани механизми функционисања демократске и цивилне контроле војске у уставним државама које се налазе на другим континентима. Што се временског ограничења теме тиче, у докторској дисертацији разматрани су механизми функционисања демократске и цивилне контроле војске у Републици Србији и изабраним референтним европским државама у садашњости. Историјски развој настанка предметних механизама у одабраним државама обухваћен је истраживањем само у мери неопходној за разумевање основних постулата демократске и цивилне контроле војске у тим државама данас. Предмет докторске дисертације разматран је са аспекта облика владавине у изабраним европским државама. Систем власти у тим државама и облик државног уређења нису релевантни у контексту теме ове докторске дисертације.

Основни циљ дисертације јесте да, на основу упоредне анализе, формулише теоријски и методолошки оквир за разумевање односа између војске и цивилних структура. Кандидат настоји да утврди како облик владавине утиче на цивилно-војне односе, на функционисање тих механизама демократске и цивилне контроле војске у државама које почивају на начелу владавине права и на положај и улогу највиших државних органа. Један од научних циљева ове докторске дисертације био је и да се прикажу механизми функционисања демократске и цивилне контроле војске у изабраним референтним европским државама, а да се потом утврде заједничке карактеристике и разлике у функционисању тих механизама у овим државама, као и какав је утицај облика владавине на њихово функционисање. Након тога, приказани су механизми функционисања демократске и цивилне контроле војске у Републици Србији из угла уставног права. На крају, дати су предлози нових решења која би у нашој држави у перспективи могла да побољшају постојећа нормативна решења у овој области. Докторска дисертација има и свој шири, друштвени циљ. Наиме, за свако друштво је несумњиво корисно да унапреди и побољша правну регулативу демократске и цивилне контроле војске у држави, а тиме и обезбеди складније функционисање војске и цивилног друштва. Зато су у овој докторској дисертацији и дати предлози будућих промена и даљег развоја цивилно-војних односа који би у будућности ојачали систем одбране и положај Републике Србије у међународној заједници у којој су ратови и претње ратом учестали. Ова дисертација несумњиво превазилази оквир пуке систематизације постојећих уставноправних решења и доприноси продубљеном разумевању односа између војске и цивилног сектора у савременој демократској правној држави.

III Основне хипотезе од којих се пошло у истраживању

У докторској дисертацији, кандидат Марко Андрун полази од седам помоћних хипотеза и једне опште (главне) хипотезе.

Прва помоћна хипотеза односи се на то да је потребно одредити минималне услове за остваривање начела супрематије цивилне власти у односу на војну власт у свакој држави јер

се на тај начин у модерним републикама и монархијама обезбеђује остваривање демократских вредности и поштовање принципа владавине права и људских права и слобода у друштву.

Друга помоћна хипотеза подразумева да, независно од облика владавине у држави, остваривање механизама демократске и цивилне контроле војске онемогућује задирање војних професионалаца у политичку сферу и обратно, чиме се обезбеђује поштовање начела поделе власти у друштву, са једне стране, и висок ниво професионализма војних структура, са друге стране.

Трећа помоћна хипотеза гласи да облик владавине у држави одређује положај, улогу и овлашћења шефа државе и владе као органа извршне власти у области функционисања демократске и цивилне контроле војске.

Четврта помоћна хипотеза гласи да иако је у војној хијерархији најчешће директно потчињен шефу државе као цивилном врховном команданту оружаних снага, а у цивилној (политичкој) хијерархији председнику владе, министар одбране има изузетно сложену улогу да успостави равнотежу између цивилног и војног сектора приликом остваривања механизама демократске и цивилне контроле војске.

Пета помоћна хипотеза гласи да парламент, доносећи устав и законске војне прописе, као политички орган цивилне природе дефинише правне оквире поступања војске ограничавајући је тиме у могућности да поступа и употребљава силу искључиво по сопственом нахођењу. Стога је његова улога кључна за очување фундаменталних постулата владавине права и поштовање демократских вредности у држави.

Шеста помоћна хипотеза гласи да постојање војних судова као органа судске власти или војних омбудсмана као независних органа подиже ниво компетентности у контроли поступања војних лица од стране других војних лица, али може довести у питање легитимитет остваривања демократске и цивилне контроле војске у датој држави.

Седма помоћна хипотеза гласи да уколико у складу са начелом поделе власти у европским уставним државама постоје сарадња и контрола између различитих цивилних органа државне власти и њихова супрематија у односу на органе војне власти, повећава се ефикасно функционисање механизама демократске и цивилне контроле војске у свом пуном обиму и капацитету.

На основу изложених хипотеза нижег степена општости, општа (главна) хипотеза ове докторске дисертације гласи:

Облик владавине у држави не утиче на природу и смисао остваривања демократске и цивилне контроле њене војске, али утиче на механизме остваривања предметне контроле у систему владавине права и позицију, улогу и значај највиших државних органа у функционисању и остваривању тих механизама.

IV Кратак опис садржаја дисертације

Осим уводних и закључних разматрања и приказа коришћених извора, дисертација обухвата четири дела, који у садржинском смислу односе на најважније научне јединице у

оквиру предмета истраживања. Сваки од тих делова додатно је подељен на главе од којих последња садржи закључке којима се подвлаче и заокружују основне идеје одређеног дела дисертације.

У уводним разматрањима, говори се, најпре, о значају спровођења истраживања из области демократске и цивилне контроле војске у уставном праву. Потом се одређују предмет и циљеви дисертације, научно-истраживачки методи којима се кандидат руководио приликом испитивања основаности постављених хипотеза, као и полазне научне хипотезе. Укратко су представљени систематика и редослед излагања.

Након уводних разматрања, у другом делу дисертације говори се о функцији одбране као примарној функцији државе која је настала као војна заједница и носилац монопола над употребом физичке силе у друштву. Анализирани су војна моћ и цивилно-војни односи у друштву у циљу разумевања ширег контекста у којем функционише војска као друштвена институција. Потом је анализирана војска као уставна институција државе чији је основни задатак да ауторитетом свог професионализма заштити суверенитет и територијалну целовитост државе од оружаних напада споља, поштујући демократске вредности у друштву и не учествујући у политичкој борби за власт, што и јесте смисао постојања демократске и цивилне контроле војске. Из тог разлога, обрађена је и повезаност механизама остваривања демократске и цивилне контроле војске са начелима устава као правно-политичког оквира успостављања демократске и цивилне контроле војске на нивоу државе. Будући да се у докторској дисертацији разматра утицај облика владавине у држави на механизме остваривања демократске и цивилне контроле војске, као и на положај и улогу највиших државних органа у остваривању тих механизама, у овом делу се говори и о карактеристикама републиканског и монархистичког облика владавине уопште.

У трећем делу докторске дисертације анализиран је утицај облика владавине на механизме остваривања демократске и цивилне контроле војске у референтним европским републикама (Француска, Италија, Чешка република) и монархијама (Уједињено Краљевство, Шпанија, Данска). Циљ је био да се прикажу сличности и разлике у функционисању тих механизама ради извођења закључака који би се потом могли упоредити са демократском и цивилном контролом војске у Републици Србији.

У четвртом делу дисертације, дат је историјски преглед развоја демократске и цивилне контроле војске у југословенској и српској уставности и законодавству, уз акценат на утицај облика владавине на механизме остваривања демократске и цивилне контроле војске, што је темељ правилног разумевања смисла и утицаја облика владавине на контролу војске у актуелном уставно-правном поретку Републике Србије.

У петом делу докторске дисертације анализиран је утицај републиканског облика владавине на смисао и механизме остваривања демократске и цивилне контроле војске у Републици Србији. Обрађивани су и механизми остваривања контроле војске, органи који је врше, њихова позиција и улога, правни прописи који је ограничавају, начела устава са којима је уско повезана и слично.

У закључним разматрањима, кандидат сублимира све посебне закључке до којих је дошао приликом израде дисертације. Поред оцене кључних постојећих нормативних и институционалних решења, кандидат је предложио и одређене промене у нормативи и

институционалном оквиру које би довеле до унапређења концепта демократске и цивилне контроле војске у Републици Србији. Дао је одговор и на кључно питање дисертације, а то је да ли облик владавине утиче на природу, смисао и механизме остваривања предметне контроле у пракси и положај и улогу највиших државних органа.

Након закључних разматрања, дат је преглед коришћене литературе, који укључује доктринарне, нормативне и друге изворе на српском и страним језицима.

V Остварени резултати и научни допринос дисертације

Докторска дисертација кандидата Марка Андруна под насловом „Демократска и цивилна контрола војске у Републици Србији и изабраним европским државама“ јесте упоредна, теоријска и позитивно-правна студија која покушава да пружи савремени научни приступ разумевању односа између војске и цивилних институција у контексту облика владавине у држави. У њој има научно утемељених и солидно аргументованих увида у уставноправну позицију и улогу војске и њен однос према демократској правној држави и власти у таквој држави. Сличних уставноправних студија нема у домаћој литератури. Она је, у том смислу, и пионирски научни подухват. Научна апаратура и добра правна аргументација дају овој дисертацији завидан степен релевантности и оригиналности.

Истраживачки приступ одликују аналитичност, пристојна методолошка доследност и интелектуална храброст да се упусти у уставноправну анализу војске и њеног односа са цивилном влашћу каква раније није дата у домаћој литератури. Кандидат умешно користи литературу која обухвата релевантне и актуелне изворе из области уставног права, политичког система, безбедности и војних наука.

Посебан научни допринос докторске дисертације огледа се у томе што се у домаћој уставноправној науци први пут обрађује питање утицаја облика владавине на механизме остваривања демократске и цивилне контроле војске у савременим конституционалним оквирима. Ради се о изузетно актуелној и научно-истраживачки изазовној теми, јер живимо у доба нарушене равнотеже моћи у свету и учесталих ратова. У томе се огледа и њен шири друштвени допринос. Извесна доза деконцентрације кандидата на странама које су превише посвећене општим местима или понављањима раније неколико пута извесних ставова, уз реченицу која се некад превише наставља, могу се, делом, приписати кандидатовом стилу и каткад евидентном замору, али делом и чињеници да кандидат није могао имати референтне узоре кад је реч о овој теми и оваквом приступу у домаћој литератури. У сваком случају, ова дисертација неће бити корисна само правницима и посленицима сродних дисциплина који се баве демократском реформом војске, већ и онима који желе да стекну корисне увиде у савремене изазове са којима се војска суочава у односима са државном влашћу и цивилним сектором у демократској правној држави.

VI Закључак и предлог

Докторска дисертација кандидата Марка К. Андруна, у целини посматрано, представља релевантан допринос проучавању и бољем разумевању уставноправног положаја војске, али и корисно штиво за стручњаке других правних дисциплина које се баве овом уставном институцијом. Изражавамо уверење да ће њени резултати послужити као основа за даља теоријска истраживања и унапређење нормативних решења у нашем позитивном праву. У том смислу, ова дисертација биће од користи подједнако теоретичарима и практичарима.

С обзиром на то да је докторска дисертација Марка К. Андруна, под насловом **„Демократска и цивилна контрола војске у Републици Србији и изабраним европским државама“**, написана према раније одобреном пројекту, те да је оригинално и самостално научно дело, којим је кандидат дао одговарајући допринос науци уставног права, сматрамо да су се стекли сви услови да се приступи њеној јавној одбрани. Слободни смо да Наставно-научном већу Правног факултета Универзитета у Београду учинимо предлог да прихвати позитивну оцену докторске дисертације и именује комисију за јавну одбрану.

ЧЛАНОВИ КОМИСИЈЕ ЗА ПРЕГЛЕД И ОЦЕНУ:

_____

др Владан Петров, редовни професор

Универзитета у Београду – Правног факултета

_____

др Танасије Маринковић, редовни професор

Универзитета у Београду – Правног факултета

_____

пуковник др Срђан Благојевић, редовни професор

Војне академије Универзитета одбране Министарства одбране Републике Србије

Београд, 23. новембар 2026. године